

**Kabinet-Schoof: gevolgen en uitdagingen voor de
Marokkaanse gemeenschap**

*Het verslag van de Netwerkbijeenkomst
20 oktober 2024
Colour Kitchen, Utrecht*

1. Introductie

Onder de titel: “*Het kabinet-Schoof: gevolgen en uitdagingen voor de Marokkaanse gemeenschap*” organiseerde het SMN op zondag 20 oktober 2024 een netwerkbijeenkomst voor Marokkaanse Nederlanders. De bijeenkomst werd bijgewoond door ongeveer 60 deelnemers uit verschillende steden. Samen bespraken zij uitgebreid de betekenis van het kabinet-Schoof. De discussies worden in dit verslag samengevat.

Het programma van de bijeenkomst:

13.15 – 13.20 uur	Welkom en toelichting programma, Ahlam Benali, dagvoorzitter
13.20 – 13.25 uur	Opening door Bouchaib Saadane, voorzitter SMN
13.25 – 13.40 uur	Het kabinet-Schoof: een kabinet voor iedereen? Mariken van der Velden, Vrije Universiteit
13.40 – 14.30 uur	Discussie en duiding: hoe kijken Marokkaanse Nederlanders tegen het nieuwe kabinet(sbeleid) aan en welke zorgen leven er?
14.30 – 14.45 uur	Pauze
14.45 – 15.45 uur	Verdiepingssessies <i>Sessie 1:</i> welke gevolgen hebben de kabintsmaatregelen op de positie van Marokkaanse Nederlanders? <i>Sessie 2:</i> hoe gaan wij als Marokkaanse gemeenschap om met het nieuwe beleid en waar liggen de uitdagingen? <i>Sessie 3:</i> hoe kan een effectief tegengeluid worden georganiseerd en met welke bondgenoten?
15.45 – 16.30 uur	Afsluiting en netwerken

2. Welkomstwoord van Bouchaib Saadane

**Bouchaib Saadane,
voorzitter het SMN
verwelkomt de
deelnemers**

Ahlam Benali, dagvoorzitter opende de bijeenkomst. Na enkele mededelingen gaf zij het woord aan Bouchaib Saadane, voorzitter van het SMN. Hij verwelkomde de deelnemers en sprak zijn blijdschap uit over de aanwezigheid van een diverse groep mensen. Hij benadrukte dat het huidige kabinet grote uitdagingen met zich meebrengt voor Marokkaanse Nederlanders en andere minderheidsgroepen. Marokkaanse Nederlanders kampen niet alleen met toenemende problemen zoals armoede, discriminatie en de wooncrisis, maar ook met de politieke verrechtsing die hun positie in Nederland ondermijnt. Bouchaib sprak over talentvolle jongeren die, hoewel hier geboren en getogen, plannen maken om Nederland te verlaten, omdat zij zich hier niet meer thuis voelen.

Volgens Bouchaib leven we in een moeilijke tijd, gekenmerkt door groeiende maatschappelijke ongelijkheid en de enorme impact van internationale conflicten op het leven in Nederland. Hij riep Marokkaanse Nederlanders op zich te blijven verzetten tegen onrecht en ongelijkheid en vast te houden aan het idee dat Nederland hun thuisland is. Bouchaib zegde toe dat het SMN als landelijke organisatie de benoemde uitdagingen zal aangaan en deed een beroep op de aanwezigen om samen met het SMN voor de toekomst in Nederland te vechten.

3. Lezing van Mariken van der Velden, Vrije Universiteit

Het kabinet-Schoof: een kabinet voor iedereen?

Mariken van der Velden geeft een antwoord op deze vraag in haar lezing.

**Dagvoorzitter Ahlam Benali
in gesprek met
Mariken van der Velden**

Mariken van der Velden beantwoordde deze vraag in haar lezing. Haar conclusie was dat het regerende kabinet niet voor iedereen is. Zij gaf aan dat dit nooit het geval is geweest, zelfs niet onder kabinetten van bijvoorbeeld Kok of Rutte. Echter, zij ziet een essentieel verschil tussen eerdere kabinetten en het kabinet-Schoof. Waar eerdere kabinetten uitsluiting veroorzaakten door beleidskeuzes zoals belastingverhogingen en bezuinigingen op sociale zekerheid en jeugdzorg, maakt het kabinet-Schoof ook onderscheid op basis van de achtergrond van burgers.

Hoewel premier Schoof zegt dat het kabinet er voor iedereen is, weerspiegelt het gedrag van de ministers en politieke leiders het tegenovergestelde. In woorden is het kabinet-Schoof voor iedereen, maar in daden niet. Daarnaast bekritiseerde Van der Velden de giftige uitspraken

van politieke leiders. Wilders bijvoorbeeld spreekt over “Marokkaans tuig” dat uitgezet zou moeten worden, waarmee hij duidelijk maakt dat het niet gaat om de aanpak van criminaliteit, maar specifiek om mensen van Marokkaanse afkomst. Ook andere politieke leiders en de media dragen bij aan dit negatieve beeld, bijvoorbeeld door moslimvrouwen vaak onherkenbaar af te beelden, wat bijdraagt aan ontmenselijking.

De lezing van Mariken van der Velden is bij dit verslag als bijlage toegevoegd.

4. Samenvatting van de discussie

De bijeenkomst op zondag 20 oktober over het kabinet-Schoof bracht een energieke sfeer en een sterk gevoel van saamhorigheid met zich mee. De open discussies over de uitdagingen en kansen die voor ons liggen waren inspirerend.

Na de lezing van Mariken van der Velden werd gediscussieerd door de deelnemers. Hieronder is een korte samenvatting van die discussie. Er zijn vragen/opmerkingen waarop Mariken heeft geantwoord, maar ook vragen die door de deelnemers zelf zijn geantwoord

Vraag

Zijn er onderzoeken naar de situatie van groepen mensen in Nederland die vergelijkbaar zijn met Marokkaanse Nederlanders?

Antwoord

Eigenlijk niet. Het gaat hier immers om arbeidsmigranten. Als we het hebben over de jaren 30 en 40 van de vorige eeuw, dan is er minder data verzameld en bewaard. Wat wel vergelijkbaar is, zijn de afbeeldingen: die zijn altijd denigrerend geweest. Ook toen werd “de ander” anders en minderwaardig afgebeeld in de media, door de politiek, enzovoort.

Grootschalige dataverzameling is echt iets van deze tijd. Bovendien kwamen er vroeger nooit grote groepen die zich blijvend vestigden. Destijds was er veel meer sprake van “komen en gaan” en dus geen permanente vestiging. Daar weten we nu weinig van, omdat het niet werd gedocumenteerd.

Vraag

Hoe zorg je ervoor dat de media tot gebalanceerde berichtgeving komt? Welke rol hebben journalisten daarin, en welke verantwoordelijkheid moeten ze nemen?

Antwoord

Nodig journalisten uit voor dit soort activiteiten, zoals deze bijeenkomst. Het is goed dat er een verslaggever van de NOS bij ons is, maar er kan nog veel meer gedaan worden. Bespreek dit tijdens de verdiepingssessies.

Vraag

Hoe zorgen we als “migrantengemeenschap” ervoor dat de neerwaartse spiraal tijdig stopt voordat deze de “minderheden” in Nederland platwals? Oftewel, hoe kunnen we ervoor zorgen dat rechts-extremisme (ook binnen het kabinet) op tijd wordt ingeperkt en beheerst?

Antwoord

Dit is geen gemakkelijke opgave. Het is echter wel een punt voor de verdiepingssessie: zoeken naar bondgenoten.

Vraag

De politie als deel van de overheid: wat denken en ervaren de deelnemers?

Antwoord

Er zijn deelnemers die een goede samenwerking met de politie hebben en veel vertrouwen in hen stellen. Maar er zijn ook mensen die wijzen op racisme binnen de politie. Er zijn meerdere keren gevallen van racisme naar buiten gekomen, zoals haatgroepen op WhatsApp, waartegen de leiding niets heeft ondernomen. Dit maakt duidelijk dat de politie niet voor iedereen is en dat juist de politie voor Marokkaanse Nederlanders de samenleving onveilig kan maken en niet de gewenste bescherming biedt.

Opmerking

Het is beschamend dat we nu moeten discussiëren over het vertrouwen in de politie, over burgemeesters die op moeten staan tegen politieke leiders en over de ministers die de Eerste Kamer willen ondermijnen. Deze discussie laat zien dat 200 jaar emancipatie in Nederland aan het verdwijnen is. We worden een banenrepubliek!

Reactie

Een bijeenkomst als deze bewijst juist het tegendeel. We zien inderdaad een democratische achteruitgang, niet alleen in Nederland, maar in alle landen waar extreemrechts domineert. Extreemrechts heeft moeite met democratische spelregels en wil daarvan af. Maar wat we zien, is de weerstand van alle democratische instituten die in verweer komen. Je ziet dat iedereen bezig is met het verdedigen van de democratie, zoals vandaag, en dat wijst op een sterke fundering van onze democratie.

Opmerking

Er wordt gesproken over de Marokkaanse gemeenschap. Dat was misschien zo bij de eerste generatie, maar nu zijn er een tweede en derde generatie. De diversiteit onder Marokkaanse Nederlanders is enorm groot. Er moet gesproken worden over groepen Marokkaanse Nederlanders.

5. Verdiepingssessies

Sessie 1: Welke gevolgen hebben de kabinetsmaatregelen op de positie van Marokkaanse Nederlanders?

Tijdens deze sessie werden zowel de gevolgen als de uitdagingen besproken, met twee belangrijke hoogtepunten.

1. De huidige polarisatie, hoewel negatief, versterkt ook de behoefte aan verbinding, zowel onderling als met andere gemeenschappen die vergelijkbare uitdagingen kennen. Dit biedt een unieke kans om sterker en verenigd uit deze periode te komen.

2. De deelnemers waren unaniem van mening dat de gemeenschap verantwoordelijkheid moet nemen op alle niveaus van de maatschappij, van de thuissituatie tot bestuurlijke organen. Het besef dat verandering bij onszelf begint, werd gezien als een cruciale stap voor maatschappelijke vooruitgang.

Daarnaast bracht de sessie enkele zorgwekkende gevolgen van het huidige kabinet aan het licht, met name de impact op kwetsbare groepen binnen de Marokkaanse gemeenschap:

- Het vertrek van hoogopgeleide jongeren naar andere landen, wat leidt tot een verlies van talent in Nederland.
- Toegenomen angst onder kinderen en jongeren, die zich zorgen maken over hun toekomst en veiligheid.
- Onzekerheid over het politieke klimaat in Nederland, wat zorgt voor een gevoel van instabiliteit.
- Een verzwakte positie van bepaalde gemeenschappen, die zich steeds meer gemarginaliseerd voelen.
- Het gevoel van uitsluiting, doordat veel mensen zich niet meer thuis voelen in Nederland.
- Toegenomen ongelijkheid, vooral op het gebied van werk en onderwijs.
- Een gemiste kans van educatie en moskeeën om jongeren te ondersteunen en weerbaarheid te bieden.

Oplösungen die werden voorgesteld:

- Het voeren van een actieve lobby om de belangen van de gemeenschap beter te behartigen.

- Het benoemen van woordvoerders die de gemeenschap helder en krachtig vertegenwoordigen.
- Het aanstellen van vertegenwoordigers vanuit de Marokkaanse gemeenschap om leiderschap te tonen en de gemeenschap te versterken.
- Verbeterde organisatie en samenwerking binnen de gemeenschap om effectiever op te treden.
- Het versterken van de rol van het SMN als landelijke vertegenwoordiger.

De deelnemers benadrukten de dringende noodzaak van een gezamenlijke aanpak om de genoemde problemen het hoofd te bieden en de positie van de gemeenschap te versterken. De bijeenkomst liet zien dat er niet alleen uitdagingen zijn, maar ook kansen om samen te groeien en positieve verandering teweeg te brengen.

Sessie 2: Hoe gaan wij als Marokkaanse gemeenschap om met het nieuwe beleid en waar liggen de uitdagingen?

De sfeer zat er goed in. Tientallen geïnspireerde mannen en vrouwen die zich bekommeren om een groeiend klimaat van haat in Nederland kwamen bij elkaar. De conclusies van de discussie zijn:

- Het huidig kabinet heeft tot het besef geleid dat er vanuit de Marokkaanse gemeenschappen nagedacht moet worden over hoe zich hier tegenover te verhouden en misschien wel te verdedigen.
- Deelnemers zijn het er unaniem over eens dat er samengewerkt moet worden met andere organisaties die ook te lijden hebben onder huidig beleid.
- Het besef dat je het alleen niet zult redden en daardoor aansluiting moet zoeken bij gelijkgestemden zit er goed in.
- Marokkaanse Nederlanders zijn namelijk niet de enige burgers waarvan de rechten onder kabinet-Schoof onder druk staan. De wens om eenheid in diversiteit te realiseren stond centraal. Een eenheid gebaseerd op bepaalde universele kernwaarden waarbinnen ruimte voor verschil is. De huidige politieke situatie maakt deze vorm van eenheid noodzakelijk; we hebben niet meer de luxe om vanuit gesloten eilandjes te werk te gaan.
- Zelfreflectie, een ander punt dat veelvuldig te horen was. Wat kan de Marokkaanse gemeenschap anders doen? Wat kunnen en moeten 'we' zelf oplossen? Hebben we nog steeds met taboes te maken? Zaken die niet besproken worden? Zijn 'wij' intern bereid tot een vorm van diversiteit te accepteren? Allerlei vragen waar de gemeenschap over moet nadenken en tot antwoorden moet komen. Wil de Marokkaanse gemeenschap een geëmancipeerde en volwassen gemeenschap zijn, dan dient er met betrekking tot deze thema's serieus om worden gegaan.
- Verenigd in diversiteit, wat wil zeggen dat we ruimte moet zijn om onderling te verschillen van mening op bepaalde zaken. Solidariteit met elkaar zal het uitgangspunt moeten zijn. Er zijn vrome Marokkanen en vrijzinnige Marokkanen: iedereen zou zich vertegenwoordigd moeten voelen als er over Marokkaanse Nederlanders gesproken wordt.

Verdiepingssessie 3: Hoe kan een effectief tegengeluid worden georganiseerd en met welke bondgenoten?

Deelnemers waren afkomstig uit Alphen aan den Rijn, Amsterdam, Arnhem, Den Haag, Rijswijk, Utrecht en Venlo. Er is opgemerkt dat er zowel oude bekenden als nieuwe gezichten aanwezig zijn.

Hoofdpunten van de discussie:

- De sessies-opzet in het programma is effectief. Het gesprek ging over de gevolgen van kabinetsmaatregelen, de omgang met nieuw beleid, en het organiseren van een tegengeluid.
- De Marokkaanse gemeenschap is een diverse groep Nederlanders met een gemeenschappelijke Marokkaanse achtergrond. Het is belangrijk om te streven naar eenheid in hun positie in Nederland, ondanks verschillen. Respect voor mensenrechten is de ondergrens.
- De eenheid moet bestaan uit meerdere groepen binnen de gemeenschap. Elke groep is expert van hun eigen situatie, uitdagingen, en mogelijkheden. Dit geldt voor jongeren, vrouwen, en beroepsgroepen zoals journalisten en juristen.

- Het SMN moet experts inschakelen om te werken aan framing en tegen-framing. Er werd verwezen naar voorbeelden zoals de ‘rode kaart’ voor Johan Derksen, “uitgedeeld’ door het SMN toen Derksen zich negatief heeft uitgelaten over de voetballers met Marokkaanse achtergrond. Een ander voorbeeld is de framing van “pro-life” (anti-abortusbeweging) en “pro-choice” (beweging voor abortus) in de VS.
- Voor het organiseren van een eigen geluid is ook de ervaring van eerdere generatie van belang. Een voorbeeld is Mohammed Rabbaë die samen met politieke leiders uit verschillende Politieke Partijen de beweging Één Land Één Samenleving heeft opgezet.
- Er moet dus samenwerking gezocht worden met andere organisaties. Niet alleen organisaties van Nederlanders met andere achtergrond maar vooral met gevestigde instellingen en organisaties, politiek partijen, vakbonden enz.
- Een belangrijk punt is hoe de boodschap ook bij anderen terechtkomt: wat kan daaraan worden gedaan?
- Er wordt voorgesteld om naast landelijke bijeenkomsten, ook regionale en stedelijke bijeenkomsten te organiseren. Moskeeën moeten hun verantwoordelijkheid nemen en hierin ook een rol spelen.

6. Vervolg en afsluiting

De voorzitter van SMN heeft na de terugkoppeling van de verschillende sessies geconcludeerd dat er gezamenlijk opvolging moet worden gegeven aan de ideeën en aanbevelingen die tijdens de sessies naar voren zijn gebracht.

Er is besloten om een werkgroep op te richten om dit proces te begeleiden en concrete acties op te pakken. Sommige deelnemers hebben zich direct aangemeld om deel te nemen aan deze werkgroep, terwijl anderen nog laten weten of zij zullen deelnemen. Binnenkort zal de eerste bijeenkomst van deze werkgroep plaatsvinden, waarbij SMN de activiteiten van deze commissie zal ondersteunen.

Ahlam Benali bedankte de deelnemers voor hun aanwezigheid en bijdrage.